

BIJSTELLING LEIDRAAD VELUWSE ONTVANGSTLOCATIES

Intro

Op 25 november 2019 heeft de VeluweAlliantie ingestemd met de Leidraad Veluwse ontvangstlocaties. Daarin staat dat de ontvangstlocaties helpen bij het realiseren van de Veluwe op I doelen:

- meer rust in de natuur waar de natuur het nodig heeft (recreatiezonering);
- versterken leefbaarheid voor inwoners (niet te druk maar ook niet te stil)
- bezoekers een beleving van de beste Veluwe geven;
- minder stikstof in de natuur en CO2 in het klimaat.

Realisatie van deze doelen wordt door middel van bestemmingsmanagement integraal opgepakt. Goede en voldoende ontvangstlocaties is één van de middelen die voor een succesvol bestemmingsmanagement nodig zijn.

De afgelopen tijd is ter uitvoering van de Regiodeal Veluwe hard gewerkt aan de ontwikkeling van ontvangstlocaties in de gemeenten Apeldoorn, Arnhem, Ede, Epe, Harderwijk, Nunspeet, Putten en Rheden/Rozendaal. Op basis van de daarbij opgedane ervaring en leermomenten doen we in deze notitie een aantal voorstellen tot bijstelling van de Leidraad Veluwse ontvangstlocaties.

Wat is de centrale vraag?

Op de Veluwe geven we uitvoering aan bestemmingsmanagement. Daarmee willen we bezoekersstromen vanuit de hiervoor genoemde doelen sturen naar tijd en plek. De ontvangstlocaties hebben hierin een belangrijke rol. Bezoekers worden door goede marketing en communicatie heel gericht naar deze locaties gestuurd. In de vastgestelde Leidraad staat: “*nodig is een beperkt aantal, goed gekozen parkeerplaatsen en openbaar vervoerhaltes waar bezoekers gastvrij worden ontvangen met een zekere kwaliteit en faciliteiten.*” De vastgestelde Leidraad geeft echter hieraan geen verdere invulling waardoor een Veluwe brede afweging en regie voor het bepalen van de juiste locaties en type ontvangstlocaties ontbreekt. Ook is onvoldoende helder welke afspraken er zijn gemaakt m.b.t. de ambitie om de Veluwse ontvangstlocaties een eenduidige herkenbare uitstraling te geven. Door deze onhelderheid dreigt er wildgroei.

Thans wordt uitvoering gegeven aan een beperkt aantal ontvangstlocaties die in de Regiodeal zijn opgenomen. Helder is dat voor een goede bezoekersspreiding nog meer Veluwse ontvangstlocaties ontwikkeld moeten worden. Maar hoe bepalen we waar en met welke kwaliteit deze ontvangstlocaties moeten worden gerealiseerd? Deze vraag heeft een helder antwoord nodig.

De centrale vraag is dan ook: hoe bepalen we de plek en het aantal ontvangstlocaties op de Veluwe en welke kwaliteit verwachten we?

Reikwijdte notitie

In deze notitie wordt deze centrale vraag beantwoord. We doen dat eerst voor de OV locaties. Vervolgens wordt in een stappenplan de locatie keus voor de auto's uitgewerkt. Voor de (OV)Poorten en TOP's leidt dat tot een door de VeluweAlliantie vast te stellen kaart met daarop de verdeling van deze ontvangstlocaties over de Veluwe. Tot slot gaan we in op de uitvoering met aandacht voor de gewenste regie en de noodzaak dat de Veluwe op 1 partners de bijgestelde Leidraad samen respecteren.

Deze notitie is dus een verdelingsplan voor ontvangstlocaties op de Veluwe. De aanwijzing van een locatie geeft aan dat daar een (OV)Poort of TOP zeer gewenst en kansrijk is maar leidt niet tot een verplichting tot daadwerkelijke realisatie. Wel kan het niet realiseren bij een evaluatie tot gevolg hebben dat de locatie geschrapt wordt en dat eventueel een andere locatie als alternatief wordt aangewezen.

Voor de realisatie van ontvangstlocaties zijn vanuit de Regiodeal Veluwe voor die locaties die daarin worden genoemd financiële middelen beschikbaar. Voor alle overige (potentiële) ontvangstlocaties is (thans) geen budget beschikbaar om bij te dragen aan de realisatie. Deze notitie gaat dan ook niet over het toekennen van budget. Natuurlijk zal deze notitie wel worden betrokken bij de Veluwse lobby met als doel te proberen alsnog voor deze belangrijke ontwikkeling financiële steun te verkrijgen. Zo zal deze notitie ook worden betrokken bij de aanvraag van een nieuwe Regiodeal voor de Veluwe.

Welke afweging maken we voor OV?

We stimuleren OV en we realiseren daarom verspreid over de Veluwe de in de huidige Regiodeal opgenomen OV-Poorten. Dat zijn Apeldoorn, Arnhem, Ede-Wageningen, Nunspeet en Rheden. Vanwege een evenwichtige spreiding van bezoekers over de gehele Veluwe wordt Barneveld toegevoegd als potentiële OV-Poort. Dit anticiperend op de beoogde toeristische ontwikkeling van de Gelderse Vallei met als doel het kwetsbare Veluwemassief te ontlasten.

Alle overige stations op de Veluwe komen in aanmerking voor de status Veluwe-Halte. Een Veluwe-Halte is goed verbonden met de Veluwse recreatieve routes en is voorzien van informatie over het belevingsgebied waarin het is gelegen. Voor de IJsselvallei merken wij op dat een OV-Poort in dit gebied ontbreekt. De huidige stations in dit gebied zijn echter qua omvang te beperkt om in aanmerking te kunnen komen voor de status van OV-Poort. Daarom is het ontwikkelen van tenminste twee Veluwe-Haltes in dit gebied ter stimulering van het OV zeer gewenst. Gezien de centrale ligging van de stations Twello en Klarenbeek wordt aan de gemeente Voorst in overweging gegeven om in ieder geval deze twee stations als Veluwe-Halte t.b.v. de IJsselvallei te ontwikkelen.

Voor het geval er nieuwe stations op de Veluwe worden gerealiseerd dan komen die dus ook automatisch in aanmerking van de status van Veluwe-Halte. Mocht er de wens zijn om een nieuw station te realiseren als OV-Poort zal eerst de afweging worden gemaakt of daarmee voldoende wordt bijgedragen aan de doelen van Veluwe op 1. Bij die afweging zullen in ieder geval ook de stappen 2, 3, 4 en 5 uit onderstaande afwegingskader voor auto's worden toegepast.

Welke afweging maken we voor de auto?

Voor een aantal ontvangstlocaties is de precieze locatie al bekend. Het zijn al eerder gerealiseerde locaties zoals Het Leesten bij Ugchelen maar ook de locaties die vanuit de Regiodeal worden gerealiseerd cq geüpgraded. Echter voor een goede spreiding van bezoekers door middel van bestemmingsmanagement zijn er voor de auto nog meer strategisch gelegen ontvangstlocaties nodig. Deze nieuwe locaties voor Poorten, TOP's en P-Veluwe, bepalen we op basis van een zorgvuldige afweging zoals die hierna is uitgewerkt in 7 stappen.

Na het doorlopen van deze stappen is nog een toets nodig op basis van geldende formele regels zoals de Omgevingswet en de Wet natuurbescherming.

Afweging in 7 stappen

Stap 1: Beperk autoverkeer op de Veluwe

We vinden het belangrijk dat bezoekers zo weinig mogelijk met hun auto in de haarvaten van de Veluwe komen. We willen de auto zo snel mogelijk vanaf de Rijks- en Provinciale wegen opvangen. Daarom zijn de Poorten goed verbonden met de Rijkswegen en de TOP's met Rijks- of Provinciale wegen. De kleinere meer op de eigen inwoners gerichte P-Veluwe mag wel meer in de haarvaten van de Veluwe worden gesitueerd.

Stap 2: Relatie recreatiezonerings

De ontvangstlocaties moeten bijdragen aan de doelen van de recreatiezonerings zodat kwetsbare natuur wordt ontzien. We willen bezoekers vooral verleiden richting zones A en B en gebieden buiten de Natura 2000-begrenzing. Daarom is een toetsing aan de recreatiezonerings noodzakelijk bij het maken van de definitieve keus voor een locatie. Bij die toetsing wordt in ieder geval het volgende meegewogen:

- De positie van ontvangstlocatie biedt goede mogelijkheden voor geleiding van recreanten richting zone A en B en buiten de Natura-2000 begrenzing o.a. door een goede aansluiting op de routes in deze gebieden. De nieuwe ontvangstlocatie leidt niet tot extra recreatiedruk in zone C/C* of zone D.
- De nieuwe ontvangstlocatie leidt tot vermindering van parkeerdruk in kwetsbare gebieden. Daarvoor kunnen het tegengaan van 'scharrel' parkeren en opheffen kleine parkeerplaatsen in de haarvaten van de Veluwe, voorwaarden zijn bij de definitieve locatiekeus.
- De Poorten en de TOP's zijn gepositioneerd buiten de Natura 2000-begrenzing of in zone A.

Stap 3: Beter benutten randen Veluwe

Om het kwetsbare Veluwse natuurmassief zoveel mogelijk te ontlasten willen we de IJsselvallei, Rijnvallei, Gelderse vallei en de Randmeerkust toeristisch beter gaan benutten maar wel met respect voor de natuur in die gebieden. Naast de ontwikkeling van aantrekkelijke toeristische producten is ook de realisatie van voldoende ontvangstlocaties in deze randen van cruciaal belang om genoemde strategische koers te kunnen realiseren. Daarom heeft de ontwikkeling van ontvangstlocaties t.b.v. de randen van de Veluwe nu al prioriteit ook al weten we dat dit een lange termijn strategie is.

Stap 4: Goed verbonden met Veluwse Routes

We willen dat bezoekers zoveel mogelijk gebruik maken van het Veluwse Routenetwerk dat onder verantwoordelijkheid van het Routebureau wordt gerealiseerd. Dit routenetwerk is namelijk ook een instrument van het bestemmingsmanagement en zo ingericht dat daarmee aan de doelen van de recreatiezonerings, beleving en leefbaarheid wordt voldaan. Dit routenetwerk is van een kwalitatief hoog niveau en gekoppeld aan de belevingsgebieden.

Stap 5: Verbonden met de Belevingsgebieden.

Goed gesitueerde en aantrekkelijke ontvangstlocaties helpen bezoekers te verleiden om van daaruit de Veluwe te gaan bezoeken. Echter alleen een goede infrastructuur is niet voldoende. Het is ook noodzakelijk dat bezoekers vanaf de ontvangstlocaties de beste Veluwe kunnen beleven. Daarom zijn de ontvangstlocaties een integraal onderdeel van de Veluwse belevingsgebieden. De Veluwse ontvangstlocaties zijn verbonden aan themaroutes en de informatiecentra gekoppeld aan de Poorten vertellen het verhaal van het betreffende belevingsgebied.

Stap 6: Efficiency

We streven naar efficiency qua kosten en grondgebruik. Daarom hebben bestaande parkeerterreinen bij de locatiekeus van ontvangstlocaties de voorkeur boven nieuw te realiseren terreinen. Het is dan ook mooi dat Leisurelands heeft aangeboden om waar gewenst te willen onderzoeken of hun locaties ook een Veluwse ontvangstlocatie kunnen zijn. Temeer omdat de locaties van Leisurelands strategisch goed zijn gelegen.

Opmerking:

Het betaald parkeren op ontvangstlocatie hoeft geen probleem te zijn mits de voorzieningen wel kwalitatief voldoende niveau hebben. Bovendien denken wij dat betaald parkeren ook kansen biedt voor combi's. Denk bijvoorbeeld aan gratis of goedkopere duurzame vervolgmobiliteit gekoppeld aan een parkeerticket.

Overigens wordt het onderwerp betaald parkeren uitgewerkt in het project FRIS.

Stap 7: Veluwestijl.

De ontvangstlocaties voldoen vanwege de gewenste eenheid, herkenbaarheid en kwaliteit aan de Veluwestijl zoals beschreven in het Handboek voor routenetwerken en panelen. Door dit handboek expliciet de status te geven van Veluwestijl is vooraf helder wat hiermee wordt bedoeld zodat door middel van eenheid in bebording en panelen een

eenduidige Veluwe uitstraling voor alle ontvangstlocaties wordt gerealiseerd. Het handboek Veluwestijl voor routenetwerken en panelen is te downloaden via: [Handboek voor Veluwse Routenetwerken | Routebureau Veluwe](#)

Opmerking:

Er is ook een Handboek stijlelementen

<https://routebureauveluwe.nl/project/stijlelementen/> ontwikkeld voor het straatmeubilair en andere inrichting van de ontvangstlocaties. Het daarin opgenomen ontwerp wordt breed gewaardeerd. Maar er is ook twijfel of het gewenst is om het Handboek stijlelementen een onderdeel te laten zijn van de Veluwestijl waaraan de ontvangstlocaties moeten voldoen om de Veluwe status te krijgen. Er is twijfel vanwege de hoge prijs (ondanks de lange levensduur), maar ook omdat dit Handboek fundamenteel het domein raakt waar gemeenten en grondeigenaren zich zelf verantwoordelijk voor voelen. Gezien deze twijfel wordt het Handboek stijlelementen géén onderdeel van de uniforme en herkenbare Veluwe stijl waaraan een ontvangstlocatie moet voldoen. Wel wordt het Handboek stijlelementen ter inspiratie aangeboden en onder de aandacht gebracht van projecteigenaren en initiatiefnemers voor Veluwse ontvangstlocaties zodat hier desgewenst gebruik van kan worden gemaakt.

De Uitvoering

Wie heeft regie

Belangrijk is dat de ontvangstlocaties vanuit een Veluws perspectief op de goede plek komen te liggen. Dat vraagt in ieder geval voor de (OV) Poorten en de TOP's een afweging en regie op Veluws niveau. Deze rol kan het beste belegd worden bij de VeluweAlliantie. Voor de kleine P-Veluwe locaties is regie op lokaal niveau door de gemeenten voldoende.

Zelfbinding

Om als Veluwe gezamenlijk uitvoering te kunnen geven aan deze bijgestelde Leidraad ontvangstlocaties is het wel nodig dat de Veluwse partners zich hieraan willen binden. Door deze gevraagde zelfbinding is de Leidraad niet vrijblijvend en wordt van partners verwacht dat zij deze respecteren. Eventuele om bijzondere redenen gewenste uitzonderingen hierop worden door de initiatiefnemer tijdig met de VeluweBoard besproken.

(OV)Poorten en TOP's op kaart

De VeluweAlliantie geeft invulling aan deze regie door bijgaande kaart met (OV)Poorten en TOP's vast te stellen. Deze locaties zijn bepaald op basis van de hiervoor genoemde afwegingen. Op deze kaart staan de locaties die al definitief zijn en de potentiële locaties waar nieuw te realiseren (OV)Poorten en TOP's mogelijk zijn. De kaart geeft voor de potentiële locaties niet de exacte plek aan maar een duiding van een zoekgebied waarbinnen initiatiefnemers een haalbare locatie mogen zoeken die optimaal voldoet aan het afwegingskader van deze Leidraad. Van een initiatiefnemer wordt verwacht dat ze ook andere relevante partners als omliggende gemeenten en grondeigenaren bij dit proces betreft. Deze zoektocht naar een geschikte locatie wordt begeleid door het Afstemmingsoverleg Bestemmingsmanagement waarbinnen samenwerken: Veluwe op 1, Routebureau, Provincie, TVAN/VisitVeluwe en projectleiders FRIS en Ontvangstlocaties/duurzame mobiliteit.

Een potentiële locatie voor een Poort of TOP kan alleen definitief worden als zowel de betrokken gemeente als grondeigenaar hiermee akkoord

gaan. Bij twijfel of een locatie wel voldoende invulling geeft aan de doelen van Veluwe op 1 wordt het plan aan de VeluweBoard voorgelegd.

P-Veluwe

Gemeenten geven invulling aan hun regierol voor de nieuwe P-Veluwe locaties door een voorstel daartoe te toetsen aan deze Leidraad ontvangstlocaties. Het voorstel tot een locatiekeus wordt begeleid door het Afstemmingsoverleg Bestemmingsmanagement.

Ondersteuning

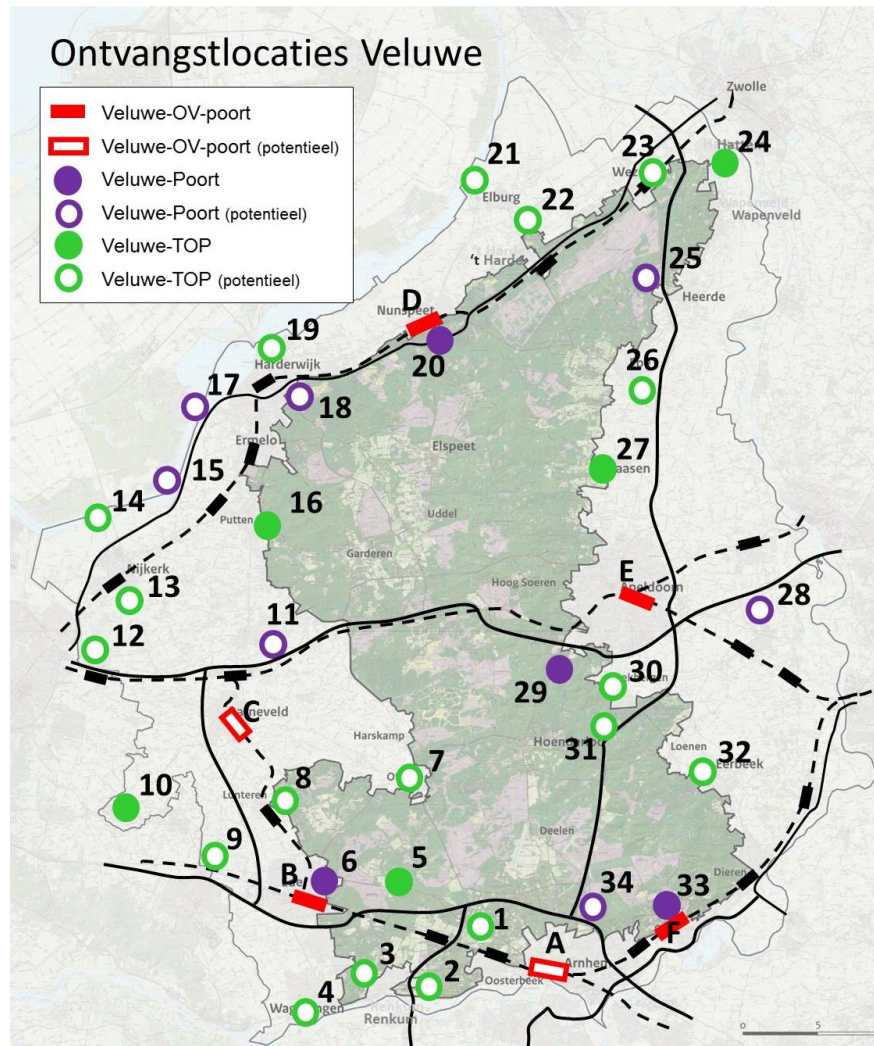
In de fase van locatiekeuze en ruimtelijke schets van de ontvangstlocatie kunnen initiatiefnemers een beroep doen op de programmamanager bestemmingsmanagement van het Veluweteam. Hij/zij kan de projectleider van de gemeente of terreineigenaar op weg helpen, koppelen aan ervaringsdeskundigen elders, advies geven over het ontwerp en het schetsplan helpen concretiseren.

Voor de inrichting, aanleg en het beheer en onderhoud van de informatieborden, -panelen en bewegwijzering op ontvangstlocaties vervult het Routebureau in de periode tot en met 2023 een centrale rol. In de separate notitie over de Veluwestijl wordt hier verder op ingegaan.

Evaluatie

De VeluweAlliantie zal deze Leidraad en bijbehorende kaart periodiek evalueren en waar nodig bijstellen.

Kaart (potentiële) Poorten en TOP's

Veluwe OV Poorten

- A Arnhem
- B Ede-Wageningen
- C Barneveld
- D Nunspeet
- E Apeldoorn
- F Rheden

Veluwe Poorten en TOP's

- 1 Papendal
- 2 Renkum
- 3 Doorwerth
- 4 Wageningen
- 5 De Ginkel
- 6 Ede-Wageningen
- 7 Otterlo
- 8 Lunteren
- 9 De Klomp
- 10 Scherpenzeel
- 11 Barneveld
- 12 Hoewelaken
- 13 Nijkerk
- 14 Nijkerk-Haven
- 15 Veluwe aan Zee (Nulde)
- 16 Putten (Schovenhorst)
- 17 Veluwe aan Zee (Horst)
- 18 Harderwijk (Boekhorstlaan)
- 19 Harderwijk
- 20 Nunspeet (Transferium)
- 21 Elburg-Haven
- 22 't Harde (Dr. Vogeltuinen)
- 23 Wezep
- 24 Hatter (Bleek)
- 25 Heerderstrand
- 26 Epe
- 27 De Cannenburgh
- 28 Bussloo
- 29 Het Leesten
- 30 Beekbergen
- 31 Hoenderloo (A50)
- 32 Eerbeek
- 33 Posbank
- 34 Arnhem (Postiljon)

Tabel 1: Vier typen ontvangstlocaties voor automobilisten.

Type / naam	Kenmerk	Inrichting	Capaciteit (ordegrootte)	Faciliteiten	Doelgroep			Communicatie en Marketing	
					Dag-toerist	Verblijfs-toerist	Lokaal	Veluwe	Lokaal
Poorten	Hoofdentree goed verbonden met een Rijksweg en verbonden met knooppunt van meerdere Veluwse routes	Veluwestijl met desgewenst zichtbaarheid eigenaar	> 100	Als Veluwe-TOP plus: Infocentrum ¹ , oplaadpunten auto + fiets, duurzame vervolgmobiliteit zoals deelfietsen	j	j	j	j	j
Veluwe-TOP	Entree goed verbonden met een Rijksweg of Provinciale weg en verbonden knooppunt van meerdere Veluwse routes	Veluwestijl met desgewenst zichtbaarheid eigenaar	40 – 100	Als P-Veluwe plus: Horeca en gratis toiletten nabij	j	j	j	j	j
P-Veluwe Evt. met toevoeging: - Fiets - MTB - Paard - Shop - Camper - E.d.	Vertrekpunt van minstens één Veluwse route, of bij een POI	Veluwestijl met desgewenst zichtbaarheid eigenaar Maatwerk voor gebruikersgroep	20 - 40	Veluws welkomstbord, recreatiebord in Veluwestijl, gebiedsinformatiebord evt in Veluwestijl	n	j	j	n	j
Overig (valt buiten deze Leidraad)	Bekend bij lokale bevolking, niet bedoeld voor toeristen. Mogelijk saneren indien nodig vanwege recreatiezoning	Stijl eigenaar	5 – 40	Volledig voor keuze van de eigenaar. Gebruik Veluwestijl mag.	n	n	j	n	n

¹ Gebouw waar bezoekers kennis kunnen maken met het verhaal van het belevingsgebied en recreatieve informatie (routes, horeca, evenementen e.d.) kunnen krijgen over de Veluwe.

Tabel 2: Drie typen ontvangstlocaties voor OV-reizigers.

Type	Kenmerk	Faciliteiten / inrichting	Doelgroep			Communicatie en Marketing	
			Dag-toerist	Verblijfs-toerist	Lokalo	Veluwe	Lokaal
Velwestations - Arnhem - Apeldoorn - Barneveld (potentieel) - Ede-Wageningen - Nunspeet - Rheden	Transfer naar ander vervoersmiddel mogelijk; Knooppunt van of verbindingroutes met meerdere Veluwse routesystemen	Als Veluwehalte plus: Horeca, gratis toiletten, verhuur fietsen e.d., toeristisch infopunt, e-auto, Ingericht op internationale toerist	j	j	j	j	j
Veluwehalte - Alle overige reguliere treinstations ² - Specifieke bushaltes	Verbonden met zowel ten minsten één Veluws routesysteem als Belevingsgebied	Informatie en bebording/panelen conform de Velwestijl	j	j	j	j	j
Overig - Overige bus en treinhalthes	Bekend bij lokale bevolking, niet bedoeld voor toeristen.	Naar inzicht van de eigenaar. Velwestijl mag	n	n	j	n	n

² Nijkerk, Putten, Ermelo, Harderwijk, 't Harde, Wezep, Twello, Klarenbeek, Empe, Brummen, Dieren, Velp, Oosterbeek, Wolfheze, Veenendaal De Klomp, Lunteren, Barneveld.